

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 17.10.1980, sp. zn. Tpj 104/80, ECLI:CZ:NS:1980:TPJ.104.1980.1

Číslo: 32/1982

Právní věta: K otázce odpovědnosti vedoucích hospodářských pracovníků za zanedbání povinností stanovených vyhláškou předsedy Státní banky československé a federálního ministerstva financí č. 118/1972 Sb., o pokladních operacích v socialistických organizacích, ve znění vyhlášky předsedy Státní banky československé č. 10/1978 Sb., o platebním styku a zúčtování na účtech organizací.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 17.10.1980

Spisová značka: Tpj 104/80

Číslo rozhodnutí: 32

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Porušování povinností v provozu socialistické organizace

Předpisy: 140/1961 Sb. § 129
§ 130 65/1965 Sb. § 172

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 32/1982 sb. rozh.

K otázce odpovědnosti vedoucích hospodářských pracovníků za zanedbání povinností stanovených vyhláškou předsedy Státní banky československé a federálního ministerstva financí č. 118/1972 Sb., o pokladních operacích v socialistických organizacích, ve znění vyhlášky předsedy Státní banky československé č. 10/1978 Sb., o platebním styku a zúčtování na účtech organizací.

(Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSR ze 17. 10. 1980 č. [Tpj 104/80.](#))

V praxi orgánů činných v trestním řízení nejsou shodné názory na odpovědnost vedoucích hospodářských pracovníků socialistických organizací za škodu, kterou organizaci způsobily osoby, jež nejsou v pracovním nebo obdobném poměru k organizaci a nepodléhají tedy řídicí a kárné pravomoci vedoucích pracovníků, přičemž škoda vznikla také porušením povinností vedoucích hospodářských pracovníků stanovených výše uvedenou vyhláškou o pokladních operacích v socialistických organizacích (dále jen „vyhláška“).

Pochybnosti vznikají o tom, zda a za jakých okolností vedoucí hospodářští pracovníci odpovídají za

škody vzniklé nedostatečným zabezpečením hotovostí při manipulaci s nimi, při jejich úschově a přesunech, a to v případech, kdy pracovník organizace, pověřený manipulací nebo přesunem peněz mimo prostory organizace, je přepaden a o peníze oloupen. Z hlediska odpovědnosti vedoucího organizace se namítá, že vyhláška jen obecně stanoví v tomto směru jeho povinnosti, že tyto povinnosti nejsou v obecně závazné normě rozpracovány, popř. že vyhláška nekonkretizuje, jaká opatření je vedoucí organizace povinen učinit. Dále se vyjadřuje pochybnost, zda lze učinit vedoucího pracovníka spoluodpovědným za škodu, kterou způsobil jiný pachatel úmyslným trestným činem.

Trestní kolegium Nejvyššího soudu ČSR k návrhu svého předsedy zaujalo toto stanovisko (§ 21c odst. 2 zák. č. 36/1964 Sb. – úplné znění ve vyhl. č. 19/1970 Sb.):

O základních povinnostech organizací při provádění pokladních operací stanoví § 2 písm. g) vyhlášky, že organizace jsou povinny zajišťovat bezpečnost hotovostí při manipulaci s nimi, při jejich úschově a přesunech.

O povinnostech vedoucích organizací stanoví § 13 odst. 1 vyhlášky, že vedoucí organizace odpovídá za zajištění bezpečnosti při manipulaci s hotovostmi, jejich úschově, přesunech jako uvnitř organizace, popř. jejich složek, tak i mimo ni.

Podle § 17 vyhlášky, pokud to zvláštní podmínky v organizacích a jejich složkách budou vyžadovat, upraví podrobněji závazné pracovní a kontrolní postupy při provádění pokladních operací v soulase s touto vyhláškou vedoucí organizace, popř. orgán nadřízený organizaci (příkazem, organizační směrnici apod.).

Povinnost vedoucího organizace zajišťovat bezpečnost hotovostí v prostorách organizace i mimo ně je tedy vyhláškou jednoznačně stanovena. Jaká opatření je nutno učinit, závisí na podmínkách organizace a na okolnostech konkrétního případu. Takovými opatřeními je např. zpracování zásad pro zajištění bezpečnosti manipulace s hotovostmi a jejich přepravy, stanovení způsobu a trasy přepravy, správná volba a poučení osob pověřených manipulací a přesunem hotovostí, jejich vybavení bezpečnými schránkami k přepravě peněz, vyčlenění služebního vozidla k takové přepravě, využití závodní stráže k ozbrojenému doprovodu apod.

Povinnosti plynoucí ze shora citovaných ustanovení vyhlášky jsou důležitými povinnostmi ve smyslu trestního zákona (§ 129, § 130 tr. zák.). Při jejich nedodržení, popř. porušení vedoucím organizace bude přicházet v úvahu při nedbalostním zavinění zpravidla postih pro trestný čin porušování povinnosti v provozu socialistické organizace podle § 130 odst. 1 tr. zák. při škodě převyšující 5000,- Kčs nebo podle § 130 odst. 1, 2 tr. zák. při škodě kolem 20 000,- Kčs a vyšší. Pokud by výjimečně vedoucí organizace jednal úmyslně (např. v nepřímém úmyslu), byl by jeho čin postižitelný podle § 129 tr. zák., jestliže by nezakládal odpovědnost podle přísnější skutkové podstaty. Vždy je nutno zkoumat, zda porušení uvedených povinností vedoucího organizace je v příčinné souvislosti se vznikem škody, tj. zda nedostatek účinných bezpečnostních opatření nebo jejich zaviněné nedodržení vznik škody umožnilo, popř. zda by naopak při existenci potřebných bezpečnostních opatření a jejich dodržení škoda vůbec nenastala nebo nikoliv v daném rozsahu. Z povahy věci vyplývá, že u vedoucího či jiného odpovědného pracovníka organizace přichází v úvahu spoluzavinění škody společně s pachatelem, které nedostatečného zabezpečení hotovostí využil a zmocnil se jich ke škodě organizace.

Pokud jde o náhradu škody, má vedoucí organizace obecnou odpovědnost podle § 172 a násl. zák. práce. Organizace má podle § 2 vyhlášky fed. ministerstva financí č. 156/1975 Sb. povinnost uplatňovat nárok na náhradu škody. Neučiní-li tak, může příslušný prokurátor zjednat nápravu postupem podle zákona o prokuratuře (upozornění, popř. návrh na zahájení řízení o náhradě škody – § 17 odst. 1, § 20 odst. 3 zák. o prokuratuře).